

O‘ZBEKISTON VA CHET EL GULLARINI TADQIQOT QILISH HAMDA ULARNING NAVLARI

Abilova Zulfiya Jalgasbaevna

Samarqand veterinariya meditsinasi instituti Toshkent filiali “Tillar va jismoniy madaniyat” kafedrası

ANNOTATSIYA

Ushbu maqolada O‘zbekiston va chet el gullarini tadqiqot qilish hamda ularning navlari to‘g‘risida fikr yuritilgan.

Kalit so‘zlar: *O‘zbekiston, chet el, gullar, tur, nav, tadqiqot, arxelog, tadqiqot, parvarish, o‘simlik.*

АННОТАЦИЯ

Статья посвящена изучению узбекских и зарубежных цветов и их разновидностей.

Ключевые слова: *Узбекистан, зарубежный, цветок, вид, сорт, исследование, археолог, исследование, уход, растение.*

ABSTRACT

This article focuses on the study of Uzbek and foreign flowers and their varieties.

Keywords: *Uzbekistan, foreign, flower, species, variety, research, archeologist, research, care, plant.*

KIRISH

Gullarning xilma-xilligi shunchalik ko‘pki, qaysi madaniyat siz uchun to‘g‘ri ekanligini bir qarashda hal qilish qiyin. Fotosuratlar, ismlar va tavsiflar bilan atalgan gul turlarining turlari - uy va bog ‘uchun to‘g‘ri o‘simliklarni tanlash uchun ajoyib imkoniyat, chunki bu gulning har xilligi o‘tib boradigan va parvarish qilishning o‘ziga xos xususiyatlariga ega.

Gul - eng qadimgi gullardan biri. Arxeologlar tomonidan olib borilgan tadqiqotlarga ko‘ra, yer yuzida 25 million yil oldin ilk gullar paydo bo‘lgan va madaniyatda 5 ming yil bor. Xatto bizning davrimizdan oldin ular Hindiston va Xitoyda ishlab chiqarilgan va ularning tasvirlari fir‘avnlarning qabri devorlarini bezash uchun ishlatilgan. Olimlar Fors - bu zamonaviy madaniyatning tug‘ilgan joyi, deb hisoblashadi, lekin bu gul dunyoning ko‘plab mamlakatlarida sevilgan va hurmatga sazovor bo‘lgan. Misol uchun, qadimgi Yunonistonda u nafaqat go‘zal, balki foydali gul deb ham atalgan.

MUHOKAMA VA NATIJALAR

8-12 asrda Yevropada g'arbiy- sohillarda Arabiyani egallab olgan yangi navlar (masalan, mushk, damask) paydo bo'ldi. Bu davrda gullar bir-birlari bilan birlashib, inson tomonidan yetishtirilgandilar, biroq ular bir xil gullash bilan farq qildilar va faqat 18-asrda ko'p marta ko'payib ketgan ko'p yillik turlari Yevropaga keltirildi. Ular zamonaviy duragaylar uchun asosiy bo'ldilar.

Chinnigullar

Bu o'simlik yozning boshidan zavqlanadigan jozibali gullashga ega. Gilamning turli navlari orasida siz gulchambarlarni faqat gulchambarlar bilan ekish imkonini beradigan juda ko'p miqdordagi soyalarni olishingiz mumkin. Lekin ko'pincha ular gul yotoqlari yoki bog 'yo'llarini o'rash uchun ekilgan. Qishlash uchun yaxshi munosabat qilinadigan juda ko'p yillik gulchambarlarga o'z imtiyozlarini berish tavsiya etiladi.

Lily

Zambaklar gulzorlarning haqiqiy bezaklari, chunki ular turli xil soyalarga ega bo'lgan juda katta va jozibali kurtaklari bilan ajralib turadi. Shu bilan birga, gul g'amxo'rlik qilish uchun keraksiz va eng keng tarqalgan zararkunandalarga chidamli. Turlarga qaraganda, liliyalar yozning boshidan kuzgacha o'z go'zalligi bilan zavqlanishlari mumkin.

Delphinium

Barcha yozda gullaydigan yana bir chiroyli perennial uning gulida rangli va oqlangan shamga o'xshash bo'lgan delfinium hisoblanadi. Delphinium uzoq bo'yli ko'p yillik guruhga tegishli, ular odatda markazda yoki butun gulzorning orqasida joylashgan. Ushbu gullarning eng ko'zga tashlanadigan qismi zambaklar yoki flakonlar bilan birgalikda ko'rinadi. O'simlikshunoslar, bu gullarning turli ranglaridan juda mamnun.

Gigiena

Ular eng qadimgi bahorda gulzorni bezashni boshlaydigan birinchi gullar.. Ular qisqa, shuning uchun ular gul to'shagining chetiga tushishadi. Suvsimonlar uchun odatda yillik gullar ekiladi, ko'pincha ular gullashga o'xshash va chiroyli gulzorlarni tashkil etadigan lolalar va ziravorlar bilan bog'lanadi.

Pansies

Bu gullar trikolor rangga ega bo'lgan yaproqlardan iborat. Bunday kichik juftlik gullari odatda gul yotoqlarining qirralariga ekilgan. Agar siz o'ng ranglarni tanlasangiz, kostyum barcha gulzorlarni ekishi mumkin.

Piyoz

Juda katta va xushbo'y qovurilgan peonlarning yam-yashil turlarini - bu gullash mavsumining yana bir kashfiyotchisi. Piyozlarni ko'paytirish oson va ular uchun g'amxo'rlik qilishning iloji yo'q. Ular qishni qo'shimcha qopqoqsiz o'tkazishi mumkin. Şakayik sevuvchilar, ayniqsa, jozibador bog 'yo'li yaqinida bir qatorda ekilgan gullar, kech gullarni o'simliklar o'simlik.

Eng qimmatbaho gullar - qisqa umrga mo'ljallangan sovg'a, lekin bu haqda uzoq vaqtdan beri eslayman. Ba'zi g'unajinlarni sotib olish mumkin emas. Ular faqat qarash. Insoniyatning chiroyli yarmi gullar berilganda va ularni bayram qilish uchun emas, balki sevgi va hurmat belgisi kabi sevadi.

Tabiatdagi har bir narsa o'z o'rniga ega. Shu jumladan o'simliklar dunyosining ham. Yilning to'rt faslida ko'plab davlatlarda siz-bizga noma'lum bo'lgan turli-tuman gullar ochiladi. Bugun e'tiboringizga xavola etilayotgan bu gullar haqida siz eshitmagandirsiz balki, agar suratlarni ko'rib baxri-dilingiz ochilayotgan bo'lsa, marxamat ular haqidagi ma'lumotlarni bilamiz.

Orxideya

Orxideya dunyodagi eng go'zal va qimmatbaho gullar sirasiga kiradi. Uning 25 mingdan ortiq turi bor. Bu turlarning bir nechtasi daraxt ustida o'sadi. "Noziktabiat" bu gul, gullagan vaqtda allergiya qo'zg'atmaydi. O'simlik asosan Gavay orollari hamda Tinch okeaniga yaqin joylarda ko'p uchraydi. Orxideyaning nafaqat yirik balki kichik turlari ham bor. Ular mahsus parvarishni talab etadi, agar meyyoriga etkazib qaralmasa tezda so'lib, qurib qoladi.

Raffleziya Arnoldi

Raffleziya Arnoldi guli parazit o'simliklar turiga kiradi. Qizig'i shundaki, uning na poyasi, na bargi va na ildizi bor. Raffleziya guli g'unchalik vaqtda xuddi katta karamni eslatadi. Ochilganida esa diametri 1 metrni, og'irligi esa 4 – 6 kilogrammni tashkil etadi. Bu gulni yaqindan xidlasangiz uning xidi sizga yoqmasligi aniq. O'zi juda chiroyli va antiqa bo'lgani bilan uning ichidan aynib qolgan go'shtning xidiga o'xshash is keladi. O'zi juda chiroyli va antiqa bo'lgani bilan uning ichidan aynib qolgan go'shtning xidiga o'xshash is keladi.

4. Drakeya

Drakeya aslida orxideya oilasiga mansub gullardandir. Uning boshqa orxideyalardan farqi shundaki u 6 haftada ochiladi. Ko'rinishi bolg'acha shaklini eslatadigan ushbu gulda faqat shu turdagi gulni changlantiradigan arilar kelib qo'nadi. Gap shundaki, gulda o'rg'ochi arini eslatuvchi qizil o'simta mavjud. Ayni

shu narsa erkak arini o`ziga jalb qiladi. Guldan o`z juftini topa olmagan ari boshqa gullarga borib qo`nadi, natijada changlanish hosil bo`ladi.

5. Saguaro

Saguaro dunyodagi eng katta kaktus bo`lib, Meksikaning Arizona shtatida o`sadi. Bo`yi 15 metrdan oshuvchi ushbu antiqa kaktusning og`irligi 6 – 10 tonnani tashkil etadi. Kaktusning tanasida 350 mingdan ziyod kaktuschalar o`sadi va ularning orasiga ba`zan qushlar in quradi.

Tepa qismiga chiqib ba`zi xayvonlar oftobda isinishadi. Qizig`i shundaki xayvon va qushlarga kaktusning ignalari kirib ham ketmas ekan, chunki ularning oyoqlari, panjalari qaerga qadam bosishni chamalab bilishar ekan.

6. Volfiya

Volfiya subtropik o`simliklar turiga kiradi. Asosan Shimoliy va G`arbiy Afrika, Osiyo, Amerikada uchraydi. Shunigdek u akvarium baliqlarininig ham sevimli ozuqasi sanaladi. Yer yuzida volfiyaning 17 turi mavjud xolos. Ildizi, bargi mavjud bo`lmagan 0,3 – 2,0 mm. lik o`simlik suv yuzida suzib yuradi. Volfiyaning rangli turi ham bor. U dunyodagi eng kichik o`simlik sanaladi. Agar gugurt cho`pini uning yoniga qo`ysangiz, gugurtning jigarrang qismiga 60-90 tagacha volfiyani joylash mumkin ekanini ko`rishingiz mumkin.

8. Velvichiya

Velvichiya o`simligi 1860 yili Portugaliyalik olim Fridrix Velvich tomonidan janubiy Afrikaning tropik cho`llarining birida kashf qilingan. U bir necha barglarni yozganida diametri 1 metr keladi. Barglar orasidan bir necha kichik shoxchalar chiqib, uning uchida g`uddasimon g`unchalar hosil bo`ladi va gul ochadi.

Edelveys

Edelveys ko`pchilik ayollarga sovg`a qilinadigan noyob, antiqa gullardandir. Chunki u qoya va vodiylarda o`sadi. Bu gulni topishdagi mashaqqat sovg`a qilinayotgan insonga bo`lgan cheksiz xurmat va muhabbatni aks ettiradi.

Mimoza

Mimoza nomli ushbu antiqa gul tabiatan juda “uyatchang” sanaladi. Agar unga qo`l tekkizishni hayol qilib qo`lingizni unga yaqinlashtirsangiz gul o`z barglarini birdaniga berkita boshlaydi, agar tegsangiz, butunlay birin-ketin barcha barglari gullari bilan birga yopiladi. Ammo biroz o`tgach gul xavf yo`qligini xis qilganidan so`ng yana o`z holiga qaytadi. Mimoza dunyodagi mavjud gullar ichida eng “iboli” gul deb yuritiladi.

Amorfofallus

Amorfofallus 1878 yilda florentiyalik olim tomonidan Sumatrada topilgan. U shunisi bilan antiqaki, gulning oʻrtasidan qalin gul bargi oʻsib chiqadi va unda oʻzgacha hid va ranglar jilosi mujassamlangan boʻladi. Ushbu oʻsimlik oʻrtacha 40 yil umr koʻradi, biroq bir yilda faqat bir necha martagina gullaydi.

Nefrit Loza guli

Bu gulning rangi kishining koʻzini charchatib qoʻyadi. Chunki u bir qarashda yashil tusda koʻringani bilan yonib turuvchi yashillik xususiyatiga ega. Nefrit loza guli koʻrshapalaklar yordamida changlanadi. Ular gʻorlarning oldida oʻsgani va osilgan holda gullaganligi, buning ustiga kechasi yaxshi koʻringanligi sababli koʻrshapalaklar aynan shu gulga qoʻnadi. Afsuski hozirgi vaqtda bu gulning turi yoʻqolish arafasida turibdi.

Oʻtiqush tumshugʻi

Toʻtiqush tumshugʻi guli nihoyatda kamyob gullar sirasiga kiritilgan. Ular xuddi ikki tomchi suvdek aynan toʻtiqushning tumshugʻiga oʻxshaydi. U Kanar orollarida oʻsadi va gullari asalarilar bilan doimo gavjum boʻladi. Bu oʻsimlik bundan qariyb 100 yil ilgari kashf qilingan. Meksikada oʻsuvchi bu guldin shokoladning isi keladi. Gul barglari toʻq qizil va jigarrang ranglarining uygʻunligida boʻlib, yonidan oʻtgan har qanday kishini oʻziga tortadi.

REFERENCES

1. darakchi.uz/
2. <https://www.researchgate.net/>
3. uz.tierient.com
4. uz.inkomed.yar.com
5. fayllar.org
6. hozir.org

